

Aan
de gemeenteraad

Datum 3 oktober 2023
Zaaknummer 2023-0137847
Betreft Evaluatie inburgering Drechtsteden

Vergadering van

Portefeuillehouder: Peter Heijkoop
Begrotingsprogramma Gezond, Sociaal en Zorgzaam Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Zorg & Ondersteuning
Auteur: Lesley Holstein
E-mail: sl.holstein@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Gemma Smid-Marsman
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college geeft uitvoering aan de Wet inburgering 2021 (Wi 2021) conform de wet en het door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader Inburgering (op 26 januari 2021 door de raad vastgesteld).

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

De Wet inburgering 2021 (Wi 2021) is op 1 januari 2022 in werking getreden. De wet heeft als doel om statushouders, gezinsmigranten en overige inburgeraars zo snel als mogelijk in staat te stellen om te participeren, het liefst door betaald werk. Met de invoering van de wet is de regie teruggebracht naar de gemeenten. De inburgeraar krijgt de verplichting om binnen drie jaar te voldoen aan zijn inburgeringsplicht. De gemeenten moeten voorzien in het aanbod en zijn verantwoordelijk voor: uitvoeren brede intake, maken van een individueel Plan Integratie en Participatie (PIP), financieel ontzorgen, bieden van maatschappelijke begeleiding en Participatieverklaringstrajecten (PVT), inkopen en aanbieden van inburgeringsroutes, bieden van Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM) en Module Arbeid en Participatie (MAP) en Handhaving.

De uitvoering van de meeste taken is belegd via een Dienstverleningsovereenkomst (DVO) bij de GRS/SDD (GR Sociaal/Sociale Dienst Drechtsteden). De SDD heeft ook de uitvoeringsregie. De wettelijk inburgeringsroutes zijn ingekocht bij taalaanbieders. Zowel de DVO als de inkoop van de leerroutes is samen met de andere gemeenten in de Drechtsteden opgepakt en neergezet. De maatschappelijke begeleiding en de PVT hebben gemeenten lokaal vormgegeven. Deze taken hadden de gemeenten al op basis van de vorige wet Inburgering en daarop bestond al een aanpak en aanbod. In Dordrecht worden deze taken uitgevoerd door Vluchtelingenwerk.

De DVO heeft een looptijd van vier jaar. In de DVO is opgenomen om jaarlijks te evalueren. Dat is de directe aanleiding voor deze raadsinformatiebrief. Recentelijk is namelijk een eerste evaluatie van de uitvoering van de Wi 2021 in de Drechtsteden uitgevoerd. Graag informeren wij u over de uitkomsten van deze evaluatie.

Wat is de te delen informatie?

De evaluatie is door de gemeenten uitgevoerd en is kwalitatief van aard. Cijfers over effectiviteit en aantal afgeronde inburgeringstrajecten zijn nog niet beschikbaar. De eerste instroom van inburgeringsplichtigen onder de nieuwe wet is namelijk van medio 2022. Dan volgt een periode van tien weken leidend tot het maken van een PIP. Daarna start de inburgeringsperiode van maximaal drie jaar en stroomt de inburgeraar door naar de leerroute.

De cijfers die beschikbaar zijn, zijn opgenomen in het evaluatieverslag (bijlage) en betreffen met name: aantallen ingestroomde inburgeraars, aantal waarmee een PIP is afgesloten, instroom per leerroute, etcetera. Verderop in deze raadsinformatiebrief is volledigheidshalve de meest actuele stand opgenomen.

De uitgevoerde evaluatie richtte zich, in dit stadium van de uitvoering, vooral op de eerste ervaringen van de belangrijkste uitvoeringspartners. Vanuit de bedoeling om verbeterpunten en nog niet gepakte kansen naar boven te halen en de uitvoering hierop verder door te ontwikkelen. Om dit in beeld te brengen is een uitvraag gedaan bij de SDD, taalaanbieders en Vluchtelingenwerk naar knelpunten, wat gaat goed en waar liggen ontwikkelkansen. Hierover zijn vervolgens gesprekken gevoerd.

Bijgevoegd is de uitgebreide rapportage "*Inburgeren in de Drechtsteden 2022 – Evaluatie Wet Inburgering 2021 – jaar1*". Naast de uitkomsten van de evaluatie met aanbevelingen, treft u hierin ook meer informatie over achtergrond en context van de wet, de inburgeringsketen en de belegde taken bij de uitvoeringspartners.

Uitkomst op hoofdlijnen

Het algemene beeld is dat we goed op weg zijn. Het wettelijk benodigde aanbod is voor en door alle Drechtstedengemeenten georganiseerd, deelnemers zijn enthousiast en gemotiveerd, inburgeringslessen en ander aanbod worden goed bezocht en er zijn korte lijnen tussen de direct betrokken partijen en hun medewerkers. Ook aanvullend aanbod, zoals de inzet van het Arbeid Ontwikkelcentrum van de SDD tijdens de brede intake en het welkomstprogramma van de SDD, wordt zeer gewaardeerd en is betekenisvol voor het verkrijgen van een goed beeld van de inburgeraar én tegelijk maakt de inburgeraar al in een vroeg stadium kennis met relevante thema's van de Nederlandse samenleving en cultuur.

De basis staat. Hierop kan worden voortgebouwd en doorontwikkeld.

De aanbevelingen zijn opgedeeld in aanbevelingen ten aanzien van de uitvoeringstaken van de Sociale Dienst Drechtsteden (in kader van de DVO of reguliere dienstverlening SDD) en aanbevelingen voor doorontwikkeling in de keten. Hieronder de belangrijkste, in gecompriëerde vorm.

- Ontwikkel een financieringssysteem dat aansluit op de wijze van financiering van het Rijk van de Wi 2021, de wijze waarop het verdeelmodel voor huisvesting statushouders functioneert en gebaseerd is op een P*Q systematiek.
- Richt een monitor/dashboard in dat inzicht biedt in de kwantitatieve aspecten van de inburgeringsketen en ontsluit de informatie in het bestaande dashboard van de SDD.
- Expliciteer de beleidsruimte van de SDD op de aan haar toegekende uitvoeringstaken in de DVO, passend binnen de door gemeenten vastgestelde (financiële en beleids)kaders. Het primaat voor kaderstellende besluitvorming blijft gelegen bij de individuele gemeenten.
- Geef invulling aan de warme overdracht met het COA en de maatschappelijke begeleiding zodat vroegtijdig kennis wordt gemaakt met de inburgeraar en aanvullende informatie wordt verkregen ten behoeve van het PIP.
- Zet in op en ontwikkel duale trajecten waarbij (arbeids)participatie in samenhang met de inburgeringsplicht wordt vormgegeven. Benut daarin de bestaande mogelijkheden van de SDD als uitvoerder van zowel Wi 2021 als ook de participatiewet én betrek de bredere context van het landelijke plan 'Statushouders aan het werk', instrumentarium arbeidsmarktregio en de krapte op de arbeidsmarkt.
- Verken de mogelijkheden om financieel ontzorgen meer op basis van maatwerk, in plaats van voor alle inburgeraars verplicht, aan te bieden. Het verplicht overnemen van de financiën bij alle inburgeringsplichtigen is opgenomen in de wet, maar draagt niet voor alle inburgeraars bij aan het vergroten/versterken van de financiële zelfredzaamheid. Het bieden van maatwerk is passender om zo aan te kunnen sluiten op de behoefte en het potentieel van de inburgeraars. Landelijk ontstaat hiervoor de ruimte en naar verwachting zal de wet worden aangepast.
- Laat wachttijd geen verloren tijd zijn. De druk op de inburgeringsketen maakt dat in gevallen gewacht moet worden voordat gestart kan worden aan deelname aan de inburgeringsroute. Voorkomen moet worden dat stilstand leidt tot achteruitgang. Juist op deze momenten is het van belang om vanuit de totale keten een aanbod van (participatie)activiteiten aan te bieden die bijdragen aan de inburgering.
- Organiseer meer ontmoeting in de keten. Netwerkbijeenkomsten voor betrokken professionals, vrijwilligers en inburgeraars via de opzet van een zogenoemd Inburgeringscafé (werktitel) kan de effectiviteit van de keten verder vergroten.

Aanvullend: actuele cijfers en informatie

In aanvulling op de cijfers in het evaluatieverslag treft u hieronder volledigheidshalve de actuele stand (peilmoment september 2023) op Drechtstedenschaal (het Dordtse aandeel in deze cijfers komt neer op circa 40%).

Instroom inburgeraars 2022-sept 2023	Statushouders*	Gezinsmigranten	Totaal
Voortraject Plan Integratie Participatie (PIP)			
- Gekoppeld/in afwachting huisvesting	71	4	75
- Fase brede intake	147	82	229
Afgeronde PIP	247	133	380
Totaal inburgering	465	219	684

*incl. kinderen van statushouders al woonachtig in Drechtsteden die 18 zijn geworden (zijn dan ook inburgeringsplichtig).

Het merendeel van de inburgeraars waarmee een PIP is afgesloten komt in de B1-route (62% van de statushouders en 83% van de gezinsmigranten). In de onderwijsroute stroomt 16% van de statushouders en 5% van de gezinsmigranten. In de Z(elfredzaamheids)-route komt 22% van de statushouders en 12% van de gezinsmigranten. De B1-route wordt gezien als basis taalniveau om kansrijk toe te treden tot de arbeidsmarkt. Datzelfde geldt voor de onderwijsroute waarin B1-taalniveau ook de minimale norm is en waarin, toeleiding naar een vervolgopleiding (MBO/HBO/WO), het doel is. In de Z-route komen inburgeraars die in de voorgaande wet ontheffing kregen, maar onder de huidige wet worden toegerust om zo zelfredzaam mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving.

De voortgang in de taalontwikkeling in de routes loopt bij 82% op schema en bij 9% gaat de taalontwikkeling zelfs sneller dan verwacht. Bij 9% gaat de taalontwikkeling langzamer dan verwacht (door bijvoorbeeld ziekte, zwangerschap).

De ontwikkeling van duale trajecten (gecombineerd inburgeren en participatie) komt op gang. In 22% van de situaties wordt naast de inburgering ook geparticipeerd in een participatieplek, in vrijwilligerswerk of betaald werk.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

De aanbevelingen beschouwen we als een doorontwikkelagenda. Met de opgenomen onderwerpen gaan we aan de slag. Voor een belangrijk deel zijn ze ook al belegd en wordt uitvoering gegeven aan de doorontwikkeling. Afhankelijk van het onderwerp ligt dit bij de SDD, bij de SDD en gemeenten gezamenlijk of is er een werkgroep op geformeerd. Over het vervolg houden we u op de hoogte via bijvoorbeeld een raadsinformatiebrief. De planning is om de eerste helft van 2024 opnieuw een evaluatie uit te voeren (over 2023).

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

Niet van toepassing.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

[Beleidskader nieuwe Wet Inburgering](#) – Raadsbesluit 26 januari 2021

Het college van Burgemeester en Wethouders

C.H.W.M. Post
secretaris

A.W. Kolff
burgemeester